

Politik Bilim

AKP'nin 'Sürdürmeyi Başardığı Kültür'ün Altyapısı...

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; harunaykutgoker@gmail.com

**Yazımın sonunda bir soru var: "Peki, çözüm?"
Sorunu iyi anlayabilmişsek çözümünü niçin bulamayalım...
Çözüm konusunu iki hafta sonra tartışmak üzere...**

'Kültür' sözcüğünü, 'toplumların öğrenme ve öğrendiklerini gelecek kuşaklara aktarma kapasitelerine dayanan bilgi ve deneyim birikimleri' anlamında kullanıyorum. Toplumda bu bilgi ve deneyim birikimi ve sonuçta buna dayanan 'kültür' nasıl ortaya çıkar? Sosyolog Behice Boran'ın, 1940'lı yılların Amerikan etnolojisini ("kültürü tetkik eden ilim") eleştirirken yaptığı tespit bu konuya açıklık getiriyor:

"Kültür, karşılıklı insan münasebetlerinin, topluluk faaliyetlerinin mahsulüdür; ancak karşılıklı insan münasebetleri, faaliyetleri çerçevesinde görüldüğü takdirde kültür hâdiseleri öz vasıflarında, doğru olarak anlaşılabilir." (Boran, B. [1943], "Sosyolojide Bocalamalar II", 'N. Sargin'in yayına hazırladığı, **Behice Boran: Yazılar / Konuşmalar / Söyleşiler / Savunmalar**, Cilt 1, Sosyal Tarih Yayınları' içinde, s. 304-08.)

Bir başka makalesinde açıkladığı gibi, Boran'ın burada kastettiği 'insan münasebetleri [ilişkileri]', sadeleştirerek aktaracağım, "insanın ...doğa ile ilişkiye girişmesinden doğan, insanlar arasındaki ilişkilerdir / ilişki sistemleridir. ...[Bunlar] iş bölümü, mülkiyet ilişkileri, üretim organizasyonu ilişkileridir." Elbette, "doğrudan doğruya insanın insanla ilişkiye geçmesinden doğan ilişki sistemleri" de vardır. Boran, bu ilişki sistemlerine de "aile, devlet, dinî kurumlar, san'at ve spor kurumları"ni örnek gösterir ve şöyle devam eder:

"...Ailenin, devletin, dinî kurumların iktisadî fonksiyonları olabilir ve vardır da; fakat bu kurumlar doğrudan doğruya doğayı işletme faaliyetlerinden doğmaz; oysa iş bölümü, mülkiyet ilişkileri, üretim organizasyonu, doğrudan doğruya, doğayı işletme faaliyetlerinin insanlar arasında doğurduğu ilişki sistemleridir.

"...insan için de en önemli ilişki doğal çevre ile olan ilişkidir. ...gerek birey hayatının devamı, gerek türün devamı, çevreyle sürekli ve zorunlu ilişki sonucu mümkün olur. İnsanın doğayla olan ilişkileri toplum yapısının daima kökünde olan esas ilişkilerdir... ...Toplum yapıları ne kadar değişirse değişsin, çeşitlilik gösterirse gösterebilir, biyolojik gereksinimleri ...ortadan kaldıramaz. Sosyal yapı bu biyolojik temel üzerinde yükselir ve onun imkânları içinde çeşitlilik gösterir." (Boran, B. [1943], "Sosyal Evrim Meselesi", **age**, içinde, s 279-88.)

Son iki yazımda, AKP'nin kent merkezlerine doğru genişleterek yeniden üretmekte başarı gösterdiğini söylediğim kültür de, kapitalizmin dünya sistemine eklenmiş ama sanayileşme eşiğini aşamamış bir toplumun kültür tabanında üretilebilen bir kültürdür. O eşiği aşamamış bir toplumda, kırsal kesimden kentlere, gerice yörelerden daha gelişkin yörelere doğru sürüp giden göç dalgalarının büyük kentlere yığıldığı insan kitlelerini, kültürlerini daha üst düzeylerde yeniden üretmeye zorlayacak somut bir iktisadî zemin zaten oluşamazdı. Tam aksine, 40'ların ikinci yarısından başlayarak, merkez-sağ iktidarlar, ülkeyi âdetâ sanayileştirmemek için direnmişlerdir. Kendi siyasî-iktisadî tercihlerinin halk kitlelerince de benimsenmesini sağlamanın yolunu da onların mevcut kültürlerini din motifiyle takviye ederek yeniden üretmekte bulmuşlardır. Eğitim sistemine müdahale ederek bunu başarmışlardır. Sonuçta yaratıp ülke yönetimini devretmek zorunda kaldıkları bugünkü siyasî kadrolarsa bu konuda onlardan çok daha başarılıdırlar. Çünkü o kültürün dayandığı

insan/üretim ilişkilerini sürdürmekte ve o kültürü zmsetmenin üst yapı kurumlarını geliştirmekte onlardan daha beceriklidirler. Hiçbir merkez-sağ iktidarın cesaret edemediği bir pervasızlıkla sürdürdükleri kamu varlıklarının ve bütün bir ülke coğrafyasının talanına dayalı rant ekonomisinden oy tabanlarına, sosyal yardım görünümünde cömertçe artık aktarabilmekte; onlarda ileriye dönük umutlar (ev sahibi olma vb.) yaratabilmektedirler. Toplum için gerçekte bu bir çıkmaz sokaktır; bunu hepimiz görüyoruz. Peki, zm?

CBT. 15 Mayıs 2014